

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Janusz KOCHANOWSKI

RPO-576421-III/07/LN

00-090 Warszawa Tel., centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Warszawa, 14/12/2007r.

Pan
Donald Tusk
Prezes
Rady Ministrów

Wielce Szanowny Panie Premierze

Uprzejmie informuję Pana Premiera, że w dniu 12 listopada br. skierowałem do Trybunału Konstytucyjnego wniosek o stwierdzenie niezgodności art. 86 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. Nr 210, poz. 2135) w zakresie, w jakim przepis ten określa zobowiązania budżetu państwa do finansowania składek na ubezpieczenie zdrowotne - bez względu na wysokość osiąganych przychodów - rolników podlegających ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy, którzy prowadzą działalność rolniczą na gruntach rolnych z konstytucyjnymi zasadami równości i sprawiedliwości społecznej.

W zasadach finansowania kosztów opłacania składki na ubezpieczenie zdrowotne wyodrębnione zostały dwie grupy osób podlegających powszechnemu ubezpieczeniu zdrowotnemu. Pierwsza z nich, nie wykazując z różnych przyczyn zdolności płatniczej, korzysta z ubezpieczenia na zasadzie równości, bez odpowiedniego udziału w formie składki w kosztach finansowania publicznej opieki zdrowotnej. Do tej grupy należą przykładowo żołnierze odbywający zasadniczą służbę wojskową i poborowi pełniący służbę w Policji, dzieci przebywające w placówkach wychowawczo-opiekuńczych, bezrobotni bez prawa do zasiłku, osoby korzystające z urlopu wychowawczego oraz pobierające świadczenia pieniężne z pomocy społecznej lub na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych, osoby bezdomne itp. Druga grupa, która osiąga dochody z racji prowadzonej działalności zarobkowej, zobowiązana jest do opłacania składki na ubezpieczenie zdrowotne z własnych środków, przy czym ich dochód „opodatkowany” jest w formie składki bez istotnych ograniczeń.

Budżet państwa zobowiązany jest do finansowania składek na ubezpieczenie zdrowotne rolników podlegających ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy, którzy prowadzą działalność rolniczą na gruntach rolnych, bez względu na wysokość

osiąganych przychodów z takiej działalności. Taka regulacja prawna w mojej ocenie nie może znaleźć racjonalnego i konstytucyjnego uzasadnienia.

Składka na ubezpieczenie zdrowotne powiązana została z podatkiem dochodowym od osób fizycznych. Rolnicy objęci ubezpieczeniem społecznym rolników z mocy ustawy nie podlegają podatkowi dochodowemu od osób fizycznych. Powiązanie składki na ubezpieczenie zdrowotne z systemem podatkowym powoduje, że rolnicy podlegający ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy, z racji braku obowiązku opłacania podatku dochodowego od osób fizycznych, nie opłacają składki na ubezpieczenie zdrowotne. Niewątpliwie z racji osiąganych dochodów z tytułu prowadzenia gospodarstwa rolnego na gruntach rolnych rolnicy powinni być traktowani jak grupa osób, podlegających ubezpieczeniu zdrowotnemu i osiągających dochody z tytułu działalności zarobkowej. Ta grupa osób ma obowiązek opłacania składki zdrowotnej w wysokości 1,25% podstawy z kwoty netto wynagrodzenia oraz w wysokości 7,75% podstawy wymiaru pomniejszającej zaliczkę na podatek dochodowy.

Co prawda skierowany do Trybunału Konstytucyjnego wniosek dotyczy ustawy regulującej świadczenia opieki zdrowotnej finansowane ze środków publicznych, to - w moim przekonaniu - jego materia pozostaje w bezpośrednim związku z zasadami podlegania ubezpieczeniu społecznemu przez rolników oraz członków ich rodzin, uregulowanymi przepisami ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U. z 1997 r. Nr 7, poz. 25 ze zra.). Z racji braku systemu ewidencji z tytułu prowadzenia działalności rolniczej ustawa ta bazuje na przyjętym założeniu wprowadzenia w miejsce faktycznego dochodu kryterium ryczałtowego, które umożliwia ustalanie wysokości składki, a także wysokości świadczenia w oderwaniu od faktycznych dochodów uzyskiwanych z tytułu prowadzenia działalności rolniczej.

Nie można wykluczyć, że Trybunał Konstytucyjny uzna zasadność wniosku dotyczącego zasad opłacania składki na ubezpieczenie zdrowotne przez rolników. Pojawi się wówczas problem braku systemu ewidencji dochodów ludności rolniczej.

Działalność rolnicza jest traktowana w normach wspólnotowych jako działalność prowadzona na własny rachunek, a rolnicy stanowią grupę zawodową objętą koordynacją w dziedzinie zabezpieczenia społecznego.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.), zwracam się do Pana Premiera z uprzejmą prośbą o rozważenie możliwości pilnego podjęcia prac zmierzających do utworzenia takiego systemu, umożliwiającego w dalszej perspektywie nową konstrukcję systemu ubezpieczenia społecznego i zdrowotnego rolników, opartą na kryterium faktycznie osiąganych dochodów z tytułu prowadzonej działalności rolniczej.

Łączę wyrazy szacunku

/-/ Janusz Kochanowski